

VILNIAUS APYGARDOS ADMINISTRACINIS TEISMAS

SPRENDIMAS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2022 m. gruodžio 2 d.
Vilnius

Vilniaus apygardos administracinio teismo teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Astos Adamonytės-Šipkauskienės, Jūratės Bliznikaitės-Povilanskienės (kolegijos pirmininkė ir pranešėja), Agnės Stankevičienės,

uždaramė teismo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo administracinę bylą pagal pareiškėjos [...] pareiškimą atsakovui Migracijos departamentui prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos dėl įpareigojimo atlikti veiksmus ir neturtinės žalos priteisimo.

Teismas

n u s t a t ė:

1. Pareiškėja [...] (toliau – Pareiškėja) kreipėsi į teismą su skundu, prašydama įpareigoti Migracijos departamentą prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos (toliau – Atsakovas / Departamentas) išnagrinėti Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio suteikimo ir priteisti 500,00 Eur neturtinę žalą, bei 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo ir patirtas bylinėjimosi išlaidas.

2. Pareiškėja reikalavimus grindžia tuo, kad:

2.1. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2022 m. balandžio 13 d. sprendimu byloje Nr. eA-1559-624-2022 (toliau – LVAT sprendimas) panaikino Departamento 2021 m. spalio 14 d. sprendimą Nr. 21S31496 ir Departamento 1-osios skundų dėl prieglobsčio sprendimų komisijos 2021 m. lapkričio 10 d. sprendimą Nr. 6K-1326, ir įpareigojo Departamentą iš naujo nagrinėti Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo.

2.2. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ (toliau – Įstatymas) 81 straipsniu prašymas suteikti prieglobstį turi būti išnagrinėtas iš esmės kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos, o teismui priėmus sprendimą įpareigoti Departamentą išnagrinėti prašymą suteikti prieglobstį iš naujo, – kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo šio teismo sprendimo įsigaliojimo dienos.

2.3. Pareiškėja 2022 m. rugpjūčio 8 d. kreipėsi į Departamentą prašydama informuoti apie jos prieglobsčio prašymo nagrinėjimą. Atsakydamas į prašymą Atsakovas nemotyvuotai informavo, kad prašymas yra nagrinėjamas.

2.4. Įstatymo nustatytas terminas, per kurį teismo nurodymu turėjo būti iš naujo išnagrinėtas Pareiškėjos pateiktas prieglobsčio prašymas baigėsi 2022 m. liepos 13 d. ir nuo šios datos Pareiškėjos prašymo nagrinėjimas vilkinamas nepagrįstai. Atsakovo neteisėti veiksmai (neveikimas) prisidėjo prie Pareiškėjai kilusių neigiamų pasekmių ir žalos atsiradimo. Užtrukęs Pareiškėjos teisinio statuso Lietuvoje nustatymo procesas ir nežinomybė dėl teisinės padėties riboja Pareiškėjos galimybes siekti

mokslo, integruotis, keliauti, kurti šeimą ir socialinius ryšius, gyventi pilnavertį gyvenimą. Nežinomybė dėl ateities kenkia Pareiškėjos psichologinei būsenai. Pareiškėja prašo iš Atsakovo priteisti 500 Eur neturtinės žalos.

2.5. Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.250 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad neturtinė žala yra asmens fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas, emocinė depresija, pažeminimas, reputacijos pablogėjimas, bendravimo galimybių sumažėjimas ir kita, teismo įvertinti pinigais. To paties straipsnio 2 dalyje, be kita ko, nurodyta, kad neturtinė žala atlyginama visais atvejais, kai ji padaryta asmens sveikatai, be to, teismas, nustatydamas neturtinės žalos dydį, atsižvelgia į jos pasekmes, šią žalą padariusio asmens kaltę, jo turtinę padėtį, padarytos turtinės žalos dydį bei kitas turinčias reikšmės bylai aplinkybes, taip pat į sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijus. Neturtinės žalos neįmanoma kompensuoti, todėl teisinga kompensacija už patirtus neturtinio pobūdžio išgyvenimus, praradimus reiškia tokios piniginės satisfakcijos, kuri kiek galima teisingiau kompensuotų nukentėjusiojo patirtą dvasinį sielvartą, fizinį skausmą, kitokius neturtinių vertybių pažeidimus, parinkimą (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2003 m. kovo 26 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-371/2003; 2005 m. lapkričio 23 d. nutartį civilinėje byloje Nr. 3K-3-604/2005).

3. Atsakovas – Departamentas, nurodė, kad Pareiškėjos skundas yra nepagrįstas ir prašė jį atmesti šiais motyvais:

3.1. LVAT sprendimu panaikintas Departamento 2021 m. spalio 14 d. sprendimas Nr. 21S31496 ir Departamento 1-osios skundų dėl prieglobsčio sprendimų komisijos 2021 m. lapkričio 10 d. sprendimą Nr. 6K-1326, ir Departamentas įpareigotas iš naujo nagrinėti Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo.

3.2. Pažymi, jog Pareiškėjos prieglobsčio prašymas dėl išaugusio darbo krūvio ekstremaliosios situacijos metu, o taip siekiant tinkamai įvykdyti LVAT sprendimą, išsamiai įvertinti individualią Pareiškėjos situaciją bei surinkti papildomą kilmės valstybės informaciją nebuvo išnagrinėtas per Įstatymo 81 straipsnio 1 dalyje tvirtintą terminą (per 3 mėnesius nuo LVAT sprendimo priėmimo, t. y. iki 2022 m. liepos 13 d.), tačiau šis prašymas yra faktiškai nagrinėjamas, su Pareiškėjos atstovu buvo derinama Pareiškėjos apklausos data.

3.3. Nesutinka su skundo argumentais dėl neturtinės žalos atlyginimo. Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 39 straipsnyje yra nustatyta, kad turtinė ir neturtinė žala, atsiradusi dėl viešojo administravimo subjektų neteisėtų administracinių aktų, atlyginama CK ir Lietuvos Respublikos žalos, atsiradusios dėl valdžios institucijų neteisėtų veiksmų, atlyginimo ir atstovavimo valstybei ir Lietuvos Respublikos Vyriausybei įstatymo (toliau – Žalos atlyginimo įstatymas) nustatytais pagrindais ir tvarka. Vadovaujantis CK 6.271 straipsnio 1 dalimi, žalą, atsiradusią dėl valstybės valdžios institucijų neteisėtų aktų, privalo atlyginti valstybė iš valstybės biudžeto nepaisant konkretaus valstybės tarnautojo ar kito valstybės valdžios institucijos darbuotojo kaltės. Prievolė atlyginti turtinę ir neturtinę žalą atsiranda tik nustčius visetą civilinės atsakomybės sąlygų: neteisėtus veiksmus, žalą bei priežastinį ryšį tarp neteisėtų veiksmų ir žalos atsiradimo (CK 6.246 – 6.249 straipsniai). Pagal CK 6.250 straipsnio 1 dalį neturtinė žala – tai fizinis skausmas, dvasiniai išgyvenimai, nepatogumai, dvasinis sukrėtimas ir kt., teismo įvertinta pinigais. Taikant CK 6.250 straipsnį, svarbu tai, kad neturtinės žalos atlyginimas yra vienas iš civilinę atsakomybę (tuo pačiu ir valstybės deliktinę atsakomybę) reglamentuojančių institutų. Tai reiškia, kad šiam institutui taikyti (kalbant apie valstybės deliktinę atsakomybę) yra būtinos tos pačios trys valstybės deliktinei atsakomybei atsirasti būtinos sąlygos: valdžios institucijų neteisėti veiksmai ar neveikimas, žala ir priežastinis ryšys tarp paminėtų neteisėtų veiksmų (neveikimo) ir žalos atsiradimo. Teismas, nustatydamas neturtinės žalos dydį, atsižvelgia į jos pasekmes, šią žalą padariusio asmens kaltę, jo turtinę padėtį, padarytos turtinės žalos dydį bei kitas turinčias reikšmės bylai aplinkybes, taip pat į sąžiningumo, teisingumo ir protingumo kriterijus. Pažymi, kad pareigą pagrįsti savo reikalavimą dėl neturtinės žalos atlyginimo tenka tokio atlyginimo prašančiam asmeniui, t. y. Pareiškėjai, tačiau, Pareiškėja savo skunde nurodytų aplinkybių nepagrindė.

3.4. Pareiškėjos prieglobsčio prašymo nagrinėjimas užtruko, tai savaiame nesudaro pagrindo vertinti, jog Pareiškėjai dėl šios priežasties kilo žala. Pareiškėja nepateikė įrodymų, kad dėl

Departamento veiksmų (uždelsimo išnagrinėti Pareiškėjos prieglobsčio prašymą) jai nuo 2022 m. liepos 13 d. (termino, iki kada prieglobsčio prašymas turėjo būti išnagrinėtas) būtų atsiradusios kokios nors realios neigiamos pasekmės. Pažymi, kad Pareiškėja turi teisę laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje, Pareiškėjai buvo išduotas užsieniečio registracijos pažymėjimas, suteikiantis teisę dirbti, Pareiškėjai dėl jos įvardijamos priežasties nėra trukdoma integruotis, kurti socialinius, šeiminius ryšius, siekti mokslo ir kt. Pareiškėja, kaip prieglobsčio prašytoja taip pat turi teisę gauti nemokamą psichologinę pagalbą (Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 7 punktas), jeigu tokia jai reikalinga. Jeigu Pareiškėja susirado darbą ar mokymo įstaigą, kurioje nori ir gali būti priimta mokytis, ji teisės aktų nustatyta tvarka ir Įstatyme įtvirtintu pagrindu taip pat gali kreiptis į Departamentą dėl leidimo laikinai gyventi Lietuvos Respublikoje išdavimo.

3.5. Pareiškėja savo skunde nepateikė jokių savo paskaičiavimų (500 Eur) pagrindžiančių dokumentų ar duomenų. Atsižvelgiant į tai, Pareiškėja neįrodė aukščiau paminėtų civilinės atsakomybės sąlygų viseto ir jos reikalavimo dėl neturtinės žalos iš Departamento priteisimo nėra teisinio pagrindo tenkinti.

3.6. Pažymi, kad Pareiškėja savo reikalavimo priteisti iš Departamento 5 proc. dydžio metines palūkanas už visas priteistas sumas nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo, nepagrindžia nei faktinėmis aplinkybėmis, nei teisės aktų nuostatomis. Atsižvelgiant į tai, kad Pareiškėja savo skunde nenurodo, remiantis kokiais teisės aktais ir konkrečiomis jų nuostatomis Pareiškėja grindžia reikalavimą priteisti jai 5 proc. dydžio metines palūkanas, toks jos deklaratyvus ir niekuo nepagrįstas reikalavimas negali būti tenkinamas.

4. Departamentas 2022 m. lapkričio 3 d. teismui pateikė 2022 m. lapkričio 1 d. sprendimą Nr. 22S147356, priimtą vykdant LVAT sprendimą ir pakartotinai išnagrinėjus Pareiškėjos prieglobsčio prašymą. Papildomai departamentas nurodė, kad Pareiškėjos prieglobsčio prašymo nagrinėjimas užtruko dėl didelio Departamento darbo krūvio, kuris susidarė dėl precedento neturintio migrantų antplūdžio iš Baltarusijos Respublikos teritorijos, taip pat dėl iš Ukrainos dėl Rusijos karinės agresijos pasitraukusių asmenų registracijos ir sprendimų priėmimo.

Teismas

k o n s t a t u o j a :

5. Nagrinėjant bylą, nustatyta, kad LVAT sprendimu panaikinti Vilniaus apygardos administracinio teismo 2022 m. vasario 4 d. sprendimas, Departamento 2021 m. spalio 14 d. sprendimas Nr. 21S31496 ir Departamento 1-osios skundų dėl prieglobsčio sprendimų komisijos 2021 m. lapkričio 10 d. sprendimas Nr. 6K-1326. Departamentas LVAT sprendimu įpareigotas iš naujo nagrinėti Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo.

6. Departamentas, atsakydamas Pareiškėjos atstovo 2022 m. rugpjūčio 8 d. prašymą dėl LVAT sprendimo vykdymo ir prieglobsčio prašymo nagrinėjimo eigos, nurodė, kad Pareiškėjos prašymas suteikti prieglobstį yra nagrinėjimas, sprendimas prieglobsčio byloje dar nėra priimtas.

7. Pareiškėja pateikė skundą Vilniaus apygardos administraciniam teismui dėl Atsakovės neveikimo – per Įstatymo 81 straipsnyje numatytą 3 mėnesių terminą nuo LVAT sprendimo priėmimo, t. y. iki 2022 m. liepos 13 d., nepriimto sprendimo pakartotinai nagrinėjant Pareiškėjos prieglobsčio prašymą.

8. Departamentas, pakartotinai išnagrinėjęs Pareiškėjos prieglobsčio prašymą 2022 m. lapkričio 1 d. priėmė sprendimą Nr. 22S147356, kuriuo buvo nuspręsta nesuteikti Pareiškėjai prieglobsčio.

9. Nagrinėjamu atveju aktualūs ginčo teisinius santykius reglamentuojantys teisės aktai: Įstatymas, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2021 m. liepos 2 d. nutarimas Nr. 517 „Dėl valstybės lygio ekstremaliosios situacijos paskelbimo ir valstybės lygio ekstremaliosios situacijos operacijų vadovo paskyrimo“ (toliau – Nutarimas), Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro 2016 m. vasario 24 d. įsakymu Nr. 1V-131 „Dėl Prieglobsčio Lietuvos Respublikoje suteikimo ir panaikinimo

tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Prieglobsčio suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašas) ir Klientų aptarnavimo Migracijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos tvarkos aprašas, patvirtintas Migracijos departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2020 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 3K-319 „Dėl Klientų aptarnavimo Migracijos departamente prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos tvarkos aprašo patvirtinimo“ (toliau – Klientų aptarnavimo tvarkos aprašas).

10. Įstatymo 81 straipsnio 1 dalyje reglamentuota, kad prašymas suteikti prieglobstį turi būti išnagrinėtas iš esmės kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 6 mėnesius nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos, o teismui priėmus sprendimą įpareigoti Departamentą išnagrinėti prašymą suteikti prieglobstį iš naujo, – kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo šio teismo sprendimo įsigaliojimo dienos. Įstatymo 82 straipsnio 1 dalis netaikoma, kai prašymas suteikti prieglobstį nagrinėjamas iš esmės skubos tvarka. Tokiu atveju prašymas suteikti prieglobstį turi būti išnagrinėtas per 10 darbo dienų nuo prašymo suteikti prieglobstį pateikimo dienos arba šio Įstatymo 76 straipsnio 4 dalyje nurodytų pagrindų nustatymo dienos (Įstatymo 82 straipsnio 2 dalis). Jeigu nagrinėjant prašymą suteikti prieglobstį iš esmės skubos tvarka išnyksta pagrindai, nurodyti Įstatymo 76 straipsnio 4 dalyje, prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimui iš esmės taikomas šio straipsnio 1 dalyje nustatytas terminas (Įstatymo 82 straipsnio 2 dalis).

11. Prieglobsčio suteikimo ir panaikinimo tvarkos aprašo 101 punkte nurodyta, kad Departamentas prašymą suteikti prieglobstį išnagrinėja iš esmės laikydamasis Įstatymo 81 straipsnio 1–2 dalyse nustatytų prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo iš esmės terminų. Nelydimų nepilnamečių prieglobsčio prašytojų pateiktų prašymų suteikti prieglobstį nagrinėjimui suteikiama pirmenybė prieš kitus nagrinėjamus prašymus suteikti prieglobstį. Pažymėtina ir tai, kad pagal Nutarimo 1 punkto nuostatas paskelbti valstybės lygio ekstremalioji situaciją visoje šalyje dėl masinio užsieniečių antplūdžio iš Baltarusijos Respublikos. Klientų aptarnavimo tvarkos aprašo 2 punkte nurodyta, kad šio aprašo nuostatos taikomos tiek, kiek atitinkamų klausimų nereglamentuoja aukštesnės teisinės galios ar specialiosios teisės normos.

12. Byloje nėra ginčo, kad Departamentas, vykdydamas LVAT sprendimą, ir iš naujo nagrinėdamas Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio suteikimo, sprendimą turėjo priimti kuo greičiau, bet ne vėliau kaip per 3 mėnesius nuo LVAT sprendimo įsigaliojimo dienos, t. y. iki 2022 m. liepos 13 d., dėl ko Pareiškėja kreipėsi į teismą dėl atsakovės neveikimo, t. y. vilkinimo atlikti jos kompetencijai priskirtus veiksmus.

13. Departamentas iš naujo išnagrinėjęs Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio suteikimo, sprendimą priėmė 2022 m. lapkričio 1 d., praleido nurodytuose teisės aktuose nustatytą terminą. Šios aplinkybės atsakovas neginčijo. Akcentavo, kad prašymo nagrinėjimas nebuvo vilkinamas, susidariusią situaciją lėmė objektyvios priežastys (išaugęs darbo krūvis ekstremaliosios situacijos metu dėl neteisėtų migrantų prašymų gausos bei asmenų, besikreipusių į Departamentą po Rusijos karinės agresijos prieš Ukrainą, gausa, derinimas laiko pareiškėjos apklausos pagal atstovo užimtumą, papildomos informacijos rinkimas bei vertinimas apie individualią Pareiškėjos situaciją ir kilmės valstybę). Nors nurodytas aplinkybes pagrindžiančių įrodymų, kaip to prašė pareiškėjos atstovas, nepateikė, teismas neturi pagrindo abejoti nurodytais faktiniais duomenimis (ABTĮ 57 straipsnio 3 dalimi).

14. Pažymėtina, kad viešojo administravimo subjektui įstatyme nustatytas terminas, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, yra instrukcinio (procedūrinio) pobūdžio, skirtas užtikrinti, kad administracinis procesas nebūtų pernelyg ilgai užtęsiamas, o viešojo administravimo subjektai įvykdytų jiems pavestą kompetenciją (LVAT 2013 m. spalio 8 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A602-1189/2013). Šio termino pasibaigimas nedaro negaliojančiu administracinio sprendimo, priimto pasibaigus šiam terminui. Įstatyme nustatyto termino, per kurį turi būti priimtas administracinis sprendimas, pasibaigimas nepaneigia viešojo administravimo subjekto kompetencijos priimti administracinį sprendimą ar atlikti kitus veiksmus, t. y. tiesiogiai nesukuria neigiamų teisinių pasekmių, tik prailgina administracinį procesą su sąlyga, jeigu nesuėjęs senaties terminas šioms procedūroms vykdyti. (LVAT 2022 m. gegužės 18 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-376-575/2022).

15. Departamentas, pareiškėjos pakartotinę apklausą atliko – 2022 m. spalio 3 d. dalyvaujant advokatui, Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio suteikimo išnagrinėjo ir sprendimą priėmė 2022 m. lapkričio 1 d., praėjus daugiau nei trimis mėnesiams nuo Įstatyme įtvirtinto termino.

16. Bylos medžiaga patvirtina, kad Pareiškėjos skundo reikalavimas po skundo padavimo teismui dienos buvo įvykdytas, t. y. Departamentas 2022 m. lapkričio 1 d. priėmė sprendimą iš naujo išnagrinėjęs Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio suteikimo, todėl Pareiškėjos skundo reikalavimo įpareigoti Departamentą išnagrinėti Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio suteikimo patenkinimas nebeturi įtakos Pareiškėjos teisių ir pareigų bei įstatymų saugomų interesų apimčiai.

17. Konstatavus, kad Pareiškėjos skundo reikalavimas yra įvykdytas, darytina išvada, kad nagrinėjamu atveju išnyko ginčo dalykas ir šio reikalavimo išnagrinėjimas bei teismo sprendimas negali pakeisti tarp šalių susiklosčiusio materialinio teisinio santykio. Išnykus ginčo dalykui skundo reikalavimas įpareigoti Departamentą išnagrinėti Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio suteikimo yra atmetinas kaip nepagrįstas.

18. Pareiškėja nurodė kad būtent dėl Departamento neteisėtų veiksmų – užsitęsusio Pareiškėjos prašymo nagrinėjimo, buvo padaryta neturtinė žala, pasireiškianti tuo, kad nežinomybė dėl teisinės padėties riboja galimybes siekti mokslo, integruotis, keliauti, kurti šeimą ir socialinius ryšius, gyventi pilnavertį gyvenimą. Be to, nežinomybė dėl ateities kenkia Pareiškėjos psichologinei būklei.

19. Asmeniui teisė į žalos atlyginimą atsiranda tik tada, kai konstatuojama, jog valstybės institucija, pareigūnas ar teismas atliko neteisėtus veiksmus ir žala atsirado būtent dėl nurodytų subjektų neteisėtų veiksmų, tuo tarpu nebūtina nustatyti neteisėtus veiksmus įvykdžiusio subjekto kaltės, t. y. valstybė atsiradusią žalą atlygina visiškai, nepaisant ikiteisminio tyrimo pareigūnų, prokuratūros pareigūnų ir teismo kaltės (Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – CK) 6.272 straipsnis). Neteisėtais veiksmais, kaip valstybės civilinės atsakomybės sąlyga, gali būti teismo pripažinti, be kita ko, tokie veiksmai, kurie nors ir atitiko teisės normas, tačiau kuriais pažeista bendroji pareiga elgtis atidžiai ir rūpestingai- laikytis tokio elgesio taisyklių, kad savo veiksmais ar neveikimu nepadarytų kitam asmeniui žalos (CK 6.263 straipsnio 1 dalis).

20. Pareiga įrodyti, jog neteisėtus valdžios institucijos veiksmus, tam tikrą žalą patirta, tenka pareiškėjui, pareiškėjas taip pat privalo pagrįsti ir įrodyti priežastinį ryšį tarp jo nurodomos žalos ir neteisėtų veiksmų (LVAT 2011 m. kovo 30 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A-444-669/2011). LVAT byloje dėl neturtinės žalos atlyginimo ne kartą yra pažymėjęs, kad reiškiant reikalavimą dėl neturtinės žalos, kylančios iš valdžios institucijos neteisėtų veiksmų, asmeniui nepakanka vien tik abstrakčiai pareikšti, jog buvo padaryta neturtinė žala, tačiau būtina konkrečiai (laike ir vietoje) apibrėžti galimus neteisėtus veiksmus (neveikimą) ir jų galimą konkrečią išraišką (galimas pasekmes) asmeniui CK 6.250 straipsnio prasme. Vien tik pareiškėjo paaiškinimų apie patirtą neturtinę žalą nepakanka, paaiškinimai turėtų būti patvirtinti kitais tiesioginiais ar netiesioginiais, subjektyviais ar objektyviais įrodymais. Taip pat yra pripažįstama, kad neturtinės žalos įrodinėjimas pasižymi specifika, kadangi neturtinė žala dažnai susijusi su fizinio ar dvasinio pobūdžio pakenkimais, kuriuos įrodyti tiesioginiais įrodymais ne visada yra įmanoma. Todėl įrodinėjant neturtinę žalą ypatingą reikšmę įgyja įrodomieji faktai, t. y. tokie faktai, kurie yra pagrindas logine seka daryti išvadą kad egzistuoja kitas – materialiojo teisinio pobūdžio faktas – neturtinės žalos padarymo faktas. Įrodžius tokius faktus, kurie neabejotinai turėtų sąlygoti neigiamą poveikį nukentėjusiajam asmeniui (neigiamus fizinius ar dvasinius išgyvenimus), gali būti konstatuotas ir neturtinės žalos padarymo faktas (LVAT 2007 m. birželio 26 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A14-653/2007; 2008 m. balandžio 16 d. sprendimas administracinėje byloje Nr. A444-619/2008; 2012 m. vasario 6 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A146-39/2012; 2012 m. kovo 19 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A438-336/2012; kt.). Siekiant neturtinės žalos atlyginimo, būtina nustatyti, jog asmuo tikrai patyrė fizinį skausmą, dvasiškai išgyveno, realiai patyrė emocinę depresiją, pažeminimai buvo apčiuopiami, reputacijos pablogėjimas juntamas ir ši dvasinė skriauda, pasireiškusi vienu arba keletu iš išvardintų elementų nebuvo vienkartinio pobūdžio. Reikalavimas atlyginti neturtinę žalą turi būti pagrįstas ne vien deklaratyvaus pobūdžio teiginiais, bet

ir pačios žalos padarymu (LVAT 2007 m. lapkričio 5 d. nutartis administracinėje byloje Nr. A17-1001/2007).

21. Departamento nurodytos priežastys (ekstremali situacija dėl užsieniečių antplūdžio bei dėl Rusijos karinės operacijos padidėjęs besikreipiančių Ukrainos piliečių skaičius), dėl ko nebuvo išlaikyti nagrinėjimo terminai, nėra laikytinos svarbiomis, pagrįstomis, pateisinančiomis jų praleidimą. Teismas pripažįsta, kad nustatytos aplinkybės galėtų būti pakankamos pripažinti, kad Departamento pareigūnų rūpestingumo pareigos, elgtis atidžiai ir rūpestingai atliekant pareiškėjos prašymo dėl prieglobsčio suteikimo pakartotinio vertinimo organizaciją bei priimant sprendimą, pažeidimą, kaip vieną iš būtinų sąlygų taikyti civilinei atsakomybei (CK 6.246 straipsnio 1 dalis).

22. Pareiškėjos skundo teiginiai, kad užsitęsęs jos prašymo išnagrinėjimas sukėlė nežinomybę, dėl kurios negalėjo mokytis, keliauti, kurti šeimą, gyventi pilnavertį gyvenimą ir tai kenkia Pareiškėjos psichologinei būsenai, yra abstraktaus pobūdžio. Pareiškėja nesukonkretino, kokios konkrečios pasekmės dėl užsitęsusio prašymo suteikti prieglobstį nagrinėjimo kilo, be to, skunde minimos subjektyviai nurodomos pasekmės, niekaip neįrodytos ir nepagrįstos. Priešingai, byloje pateiktas Vilniaus regiono apylinkės teismo Ukmergės rūmų 2022 m. balandžio 29 d. sprendimas (byla Nr. A20.-570-675/2022), kuriuo patenkintas Pareiškėjos prašymas dėl Departamento 2022 m. vasario 23 d. sprendimo Nr. 22S4491 pakeitimo, ir Departamento sprendimo 2 punktas išdėstytas taip: „2) apgyvendinti asmenį UTPI 140⁸ straipsnio 3 dalyje nurodytoje laikino apgyvendinimo vietoje netaikant judėjimo laisvės apribojimų“, t. y. Pareiškėja turi teisę laisvai judėti Lietuvos Respublikos teritorijoje. Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 pakeitimo įstatymu (2022 m. birželio 30 d. Nr. XIV-1277) pakeistas Įstatymo 140¹³ straipsnis (įsigaliojo nuo 2022 m. rugpjūčio 1 d.), kurio 1 ir 3 dalių 2 punktuose nurodoma, jog Įstatymo 140⁸ straipsnio 3 dalyje nurodyti prieglobsčio prašytojai ir užsieniečiai, kurie neteisėtai kirto Lietuvos Respublikos valstybės sieną ir nėra prieglobsčio prašytojai turi teisę dirbti arba imtis savarankiško užimtumo veiklos praėjus 12 mėnesių nuo užsieniečio užregistravimo Lietuvos migracijos informacinėje sistemoje dienos. Byloje Departamento pateiktas Pareiškėjai išduotas užsieniečio registracijos pažymėjimas patvirtina, kad Pareiškėja nuo 2022 m. rugpjūčio 26 d. turi teisę dirbti Lietuvos Respublikoje.

23. Pareiškėja prašydama priteisti neturinę žalą, nurodo, kad laiku neišnagrinėtas Pareiškėjos prašymas dėl prieglobsčio suteikimo pablogino psichologinę būklę. Teismas pažymi, kad Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ Nr. IX-2206 2, 3, 5, 26, 32, 40, 50, 67, 71, 76, 77, 79, 113, 125, 126, 130-1, 136, 138, 139, 140 straipsnių pakeitimo, 69 straipsnio ir IX-1 skyriaus pripažinimo netekusiais galios ir Įstatymo papildymo X-2 skyriumi įstatymu (2021 m. gruodžio 23 d. Nr. XIV-816) pakeistas Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 7 punktas (įsigaliojo 2022 m. sausio 1 d.), kuriuo nustatyta, kad prieglobsčio prašytojas Lietuvos Respublikoje tai pat turi teisę nemokamai gauti būtinąją medicinos pagalbą, psichologinę pagalbą ir socialines paslaugas Valstybės sienos apsaugos tarnyboje, Pabėgėlių priėmimo centre ar kitoje apgyvendinimo vietoje, taip pat kitą Sveikatos sistemos įstatyme nurodytą valstybės laiduojamą (nemokamą) sveikatos priežiūrą. Byloje nėra pateikta įrodymų apie tai, jog Pareiškėja dėl psichologinės pagalbos būtų kreipusi į Įstatymo 71 straipsnio 1 dalies 7 punkte nurodytas įstaigas.

24. Nagrinėjamu atveju nors ir nustatyta, kad Departamentas laiku neįgyvendino pagal kompetenciją pavestos funkcijos organizuoti ir išnagrinėti prašymą dėl prieglobsčio suteikimo, tačiau nenustatyta, kad buvo pažeistos Pareiškėjos teisės ir tesėti interesai, juolab, padaryta konkreti ir apibrėžta objektyvi žala.

25. Įvertinęs nustatytas aplinkybes bei jas pagrindžiančius įrodymus, nagrinėjamu atveju teismas laiko, kad Pareiškėja neįrodė priežastinio ryšio tarp Departamento galimai neteisėtų veiksmų ir padarytos neturtinės žalos, nenustatyta, kad apskritai kažkokia žala. Pareiškėjai, jos teisėms yra padaryta būtent dėl Departamento nesilaikymo per Įstatymo 81 straipsnio 1 dalyje nustatytą terminą iš naujo išnagrinėti Pareiškėjos prašymą dėl prieglobsčio suteikimo.

26. LVAT byloje dėl neturtinės žalos atlyginimo ne kartą yra pažymėjęs, kad reiškiant reikalavimą dėl neturtinės žalos, kylančios iš valdžios institucijos neteisėtų veiksmų, asmeniui nepakanka vien tik abstrakčiai pareikšti, jog buvo padaryta neturtinė žala, tačiau būtina konkrečiai

(laike ir vietoje) apibrėžti galimus neteisėtus veiksmus (neveikimą) ir jų galimą konkrečią išraišką (galimas pasekmės) asmeniui CK 6.250 straipsnio prasme. Neturtinės žalos įrodinėjimas pasižymi specifika, kadangi neturtinė žala dažnai yra susijusi su fizinio ar dvasinio pobūdžio pakenkimais, kuriuos įrodyti tiesioginiais įrodymais ne visada įmanoma. Įrodinėjant neturtinę žalą ypatingą reikšmę įgyja įrodomieji faktai, t. y. tokie faktai, kurie yra pagrindas logine seka daryti išvadą, kad egzistuoja kitas – materialiojo teisinio pobūdžio faktas – neturtinės žalos padarymo faktas. Įrodžius tokius faktus, kurie neabejotinai turėtų sąlygoti neigiamą poveikį nukentėjusiajam asmeniui (neigiamus fizinius ar dvasinius išgyvenimus), gali būti konstatuotas ir neturtinės žalos padarymo faktas (LVAT 2007 m. birželio 26 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A14-653/2007, 2008 m. balandžio 16 d. sprendimą administracinėje byloje Nr. A444-619/2008, 2012 m. vasario 6 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A146-39/2012, 2012 m. kovo 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A438-336/2012 ir kt.). Vien tik pareiškėjo paaiškinimų apie patirtą neturtinę žalą nepakanka, paaiškinimai turėtų būti patvirtinti kitais tiesioginiais ar netiesioginiais, subjektyviais ar objektyviais įrodymais (LVAT 2012 m. kovo 19 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A438-336/2012 ir kt.).

27. Nagrinėjamu atveju nėra pagrindo konstatuoti, kad Departamento veiksmais (neveikimu) Pareiškėjai buvo padaryta neturtinė žala, be to, Pareiškėja, prašydama priteisti jai 500 Eur neturtinei žalai atlyginti, niekaip nepagrindė prašomo priteisti žalos dydžio. Todėl nesant nustatyto priežastinio ryšio ir Pareiškėjos patirtos neturtinės žalos, Pareiškėjos skundas dėl neturtinės žalos atlyginimo atmestinas kaip nepagrįstas.

28. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Pareiškėjos skundo reikalavimas priteisti 5 proc. dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo sprendimo visiško įvykdymo – laikytinas išvestiniu skundo reikalavimu iš reikalavimo priteisti neturtinę žalą. Teismui konstatavus, kad Pareiškėjos skundo dalis dėl neturtinės žalos atlyginimo atmestina kaip nepagrįsta, atmestinas ir išvestinis skundo reikalavimas dėl 5 proc. dydžio metinių palūkanų priteisimo.

29. Remiantis ABTĮ 40 straipsnio 1 dalimi proceso šalis, kurios naudai priimtas sprendimas, turi teisę gauti iš kitos proceso šalies savo išlaidų atlyginimą. Pareiškėjos skundą atmetus, prašymas priteisti bylinėjimosi išlaidas atmestinas.

Vadovaudamasis Administracinių bylų teisenos įstatymo 84 straipsniu, 86-87 straipsniais, 88 straipsnio 1 punktu, Lietuvos Respublikos įstatymo „Dėl užsieniečių teisinės padėties“ 140 straipsnio 3 dalies 1 punktu ir 4 dalimi, teismas

n u s p r e n d ž i a :

Pareiškėjos [...] skundą atmesti.

Sprendimas per 14 dienų nuo jo paskelbimo apeliacine tvarka gali būti skundžiamas Lietuvos vyriausiajam administraciniam teismui, paduodant apeliacinį skundą per Vilniaus apygardos administracinį teismą.

Teisėjos

Asta Adamonytė-Šipkauskienė

Jūratė Bliznikaitė-Povilanskienė

Agnė Stankevičienė